

"Tietotekniikan tulo vähittäiskauppaan on välttämätöntä. Kun kauppojen välinen kilpailu kiristyy, tarvitaan tarkempaa tietoa kateista ja tuoton rakenteesta. Tavoitteena on tietysti, että toiminta on mahdollisimman tuloksellista ja tehokasta", toteaa Jyväskylän Prismän tavaratalojohdaja Veijo Karhula.

Maksukorttijärjestelmällä rahastus riipeäksi

Teksti: Hannu Markus
Kuvat: Esko Siekkinen

Muovirahan käyttö lisääntyy riipeästi. Merkitseekö se pitempiä kassajonoja? Ei välttämättä. Jos maksukorttijärjestelmät yleistyvät kaupossa samalla vauhdilla, jonot pikemminkin lyhenevät ja rahastus nopeutuu.

Suomessa on asennettu maksukorttijärjestelmiä jo kymmeneen myymälöihin. Nokian toimittama järjestelmä löytyy paristakymmenestä liikkeestä. Niihin lukeutuvat maan kaksi suurinta Sokos-marketia: Kouvolan Sokos-Market ja Jyväskylän Prisma. Sokos-Market Kouvola oli Helsingin Itäkeskuksen Citymarketin kanssa ensimmäisiä tavarataloja, jotka ottivat käyttöön maksukortinlukijat. Tämä tapahtui syyskuussa 1985. Prismassa kortinlukijat ovat olleet viime syksystä alkaen.

Kummankin marketin järjestelmä hyväksyy noin parikymmentä erilaista maksukorttia, kuten mm. kaikki pankkikortit, pankkien yhdistelmäkortit, S-kortti, VISA-, OK- ja American Express-luottokortit.

Korttien käyttö lisääntynyt

Yhä useammalla suomalaisella on jo lompakossaan muovirahaa. Suomessa arvioidaan olevan liikenteessä lähes neljä miljoonaa maksukorttia. Valtaosa niistä on pankki- tai pankkien yhdistelmäkortteja. Yhdistelmäkorttien määrä kasvaa nopeasti. Kaupan omia kortteja on puolisen miljoonaa ja öljy-yhtiöiden kortteja jonkin verran enemmän. Kansainvälisistä luottokorteista suosituin on VISA, joka on jo yli 400 000 suomalaisella.

Korttikauppa on jatkuvassa kasvussa. Muovirahan uskotaan tulevan lähivuosina yleisemmäksi maksuvälineeksi kuin käteisraha.

"Vuosi sitten vain kymmenen prosenttia käteismyynnistä oli korttimyyntiä, ja vii-

konloppunakin vain noin 15 prosenttia. Nyt korttikaupan osuus on viikonloppuisin lähes 30 prosenttia ja alkuvuokolla noin 15 prosenttia", kertoo Kouvolan Sokos-Marketin tavaratalojohdaja **Aatto Liukkonen**.

"Meilläkin maksukorttien käyttö on lisääntynyt jonkin siinä, kun otimme järjestelmämme käyttöön. Se johtuu ehkä osittain yleisestä kehityksestä ja osittain maksukorttijärjestelmästä", lisää Prismän tavaratalojohdaja **Veijo Karhula**.

Korttiosios on keskimäärin 400-500 markkaa. Se on selvästi suurempi kuin keskimääräinen käteisosios. Niinpä korttiosajien suhteellinen osuus asiakaskunnasta on pienempi kuin korttikaupan osuus myynnistä. Liukkonen mukaan korttiasiakkaita Kou-

volan Sokos-Marketin asiakaskunnasta on viikonloppuisin noin 18 prosenttia.

Kortilla maksaminen nopeaa

Karhula näkee maksutapahtuman nopeutumisen ja kassajonon lyhentymisen maksukorttijärjestelmän tärkeimpänä etuina. Asiakkaatkin ovat kokeneet järjestelmän myönteisenä. Karhulan arvioinnin mukaan kortilla maksaminen nykyisellä järjestelmällä kestää vain noin kolmasosan siitä mitä ennen mankelointimenetelmällä.

"Kortilla maksaminen voi tietyissä tilanteissa olla jopa nopeampaa kuin käteisrahalla maksu. Varsinkin jos asiakas joutuu kaivamaan kukkarostaan sopivia kolikoita", Liukkonen lisää.

"Myös kassanhoitajat ovat tyytyväisiä maksukorttijärjestelmään, sillä se helpottaa merkittävästi kassatyöskentelyä", Karhula kertoo.

Kortti tarvitsee vain sujauttaa maksukortinlukijaan, joka rekisteröi kortin tiedot.

Kassapäätö tulostaa välittömästi asiakkaalle kassakuitin. Asiakas näkee selväkielisestä kuitistaan mm. milloin ja mitä on ostanut sekä millä maksanut. Kuitteja on myöhemmin helppo verrata pankin tiloitteeseen tai luottolaskuun.

Kassapäätö tulostaa kauppialle vastaavanlaisen kuittitositteen, jonka asiakas allekirjoittaa.

Asiakkaiden ja kassanhoitajien tyytyväisyyden ymmärtää hyvin, sillä Sokos-Marketissa liikkuu paljon korttiasiakkaita, varsinkin viikonloppuisin.

Korttikauppa nyt turvallisempaa

Uusi järjestelmä on lisännyt korttimyynnin turvallisuutta. Turvallisuuden merkitys korostuu jatkossa, kun muovirahan käyttö yhä yleistyy.

"Mankelointimenetelmässä piti tarkistaa korttien luottokelpoisuus manuaalisesti erilaisilta maksuhäiriölistoilta, jotka olivat enemmän tai vähemmän vanhentuneita. Maksukorttijärjestelmä hoitaa au-

tomaattisesti alle sekunnissa listojen tarkistuksen, sillä se sisältää ajantasaiset maksuhäiriötiedot", Karhula selvittää.

Järjestelmä ei hyväksy katteettomia kortteja maksuvälineeksi. Kun asiakas ilmoittaa kortin katoamisesta kortin myöntäneelle laitokselle, kortti voidaan rekisteröidä nopeasti järjestelmien maksuhäiriötietoihin ja siten estää kortin laiton käyttö.

Maksuhäiriötiedot saadaan päivittäin linjasiirtona puheliniinjaa pitkin, Sokos-Marketissa OKO:sta ja Prismassa SYP:stä.

Käsin kirjoitettuun maksutositteeseen pääsee helposti kirjoitusvirheitä, olennaisia tietoja voi jäädä täyttämättä,

tai sen tietoja voidaan myöhemmin tulkita väärin. Lisäksi tositteita voi kadota jne. Maksukorttijärjestelmä poistaa myös tällaiset manuaalisen kortinkäsittelyn virheet.

"Asiakkaatkin ovat oppineet arvostamaan järjestelmän turvallisuutta. Se, ettei hävinneeksi ilmoitetulla kortilla päästä ostamaan, on myös asiakkaan etu", Liukkonen toteaa.

Liukkonen mielestä järjestelmä jo sinällään vaikuttaa siihen, että kortteja ei käytetä väärin. "Maksukorttien väärinkäyttö on meillä ollut hyvin vähäistä", Liukkonen lisää. Suomessa korttien väärinkäyttö on vain kahden promillen luokkaa. Se on kansainvälisesti vähäistä.

Prismassa kassanhoitajat ovat kokeneet uuden järjestelmän myönteisenä. "Tietysti alussa oli epäilyksiä uutta kohtaan, mutta ne ovat käytössä kariseet." Tätä mieltä ovat Nokian uusilla CRS 300 -kassapäätteillä ja maksukortinlukijoilla työskentelevät kassanhoitajat.

Paperisota helpottuu

Mankelointimenetelmällä osastot joutuisivat läpikäymään päivän päätteeksi monta manuaalista vaihetta tositteiden kanssa. Tositteet pitäisi lajitella. Lisäksi olisi laskettava yhteen tositesummia ja huolehdittava tositteiden lähettämisestä eri paikkoihin. Kun Prismassakin maksukorttitapahtumia saattaa tulla päivittäin lähes 900, tositteiden manuaalinen käsittely olisi todella työlää.

Maksukorttijärjestelmässä kaikki manuaalinen käsittely jää pois. Eikä tositteita tarvitse lähettää minnekään.

"Tositteiden konekieliset tapahtumatiedot siirretään aamuisin linjasiirtona SYP:iin, josta ne välitetään edelleen Luottokuntaan ja eri pankkeihin. Pankki veloittaa ostajien tilejä ja siirtää rahat kaupan tilille vielä samana päivänä", Karhula kertoo.

Järjestelmä säästää työaikaa

Karhula näkee järjestelmän suurimman säästön syntyvän rahastuksen nopeutumisesta. Kun kassatyö nopeutuu, kassojen työaikaa säästyy.

Kun maksukorttitositteiden manuaalinen käsittely vähentyy, myös siinä säästyy työaikaa. Ja hermoja.

Liukkonen mukaan myös rahankierto nopeutuu. Asiakkaan pankkitiliä veloitetaan jo ostopäivää seuraavana päivänä. Nopean siirron ansiosta rahat tulevat nopeammin tilille kuin mankelointimenetelmässä.

Järjestelmästä saadaan erilaisia raportteja maksukorttirahastuksesta. Esimerkiksi korttiryhmäkohtainen rahastuksen seuranta helpottuu ja paranee oleellisesti.

Järjestelmällä on oma merkityksensä myös liikkeen imagoille. Parantaahan järjestelmä asiakaspalvelua merkittävästi. "Maksukortinhaltijat pitävät siitä, että kortti käy maksuvälineeksi meillä. Järjestelmä tukee näin liikkeen modernia imagoa", Karhula toteaa. □